

DOJMOVI I PROMIŠLJANJA

»Kad je završio rat na Jugu našla sam se u Bosni Srebrenoj, u crkvi-bolnici, u enklavi, području u kojem je jedan narod, hrvatski, sa svih strana obavljali smo u nedovršenom fratarskom podrumu s utabanim zemljanim podom, prostori u koju je jedva stao stol za operacije i nas nekoliko najpotrebnijih oko njega.« Ovim navodom započinjem prikaz knjige, jer u njemu kao da je sabrana sva autoričina domoljubnost, čovjekoljubnost, pa i bogoljubnost. Kada je jedan od nas napadnut, onda smo napadnuti svi u cjelokupnosti onoga što jesmo. Nema nam druge nego ustrajati. »Nikoga ne prepoznajem oko sebe u šatoru. Ali, svaki branitelj me podsjeća na mladića kojemu se žena u Dubrovniku nije dala napiti vode jer da on, hrvatski vojnik, samo izdaje one na Žarkovici i da će zbog njih rušiti Grad, koji je otvoreni grad i nitko se u njega ne bi dirao da se nisu naši vojnici našli tu.« (str. 81.) »Najvažnija je granica u glavi, ako je tu povučesh, druge

su samo posluš iznevjerenog srca.« Mislim da je sve jasno i da će dobronamjerni čitatelj puninom srca i uma prionuti čitanju ove knjige.

A knjiga se pred nas raspoređuje u dva dijela, jednostavno označenima samo rimskim brojevima. Kada ih iščitamo, primijetiti ćemo da prvi dio govori općenito o životu, onom našem svakidašnjem, samo začinjeno »izletima« u Domovinski rat. Drugi dio govori o Domovinskom ratu, samo začinjeno »izletima« u našu svakidašnjost. Time je naglašena cjelokupnost života kojega provodimo.

Osim domoljubne tematike, koju smo morali odmah spomenuti jer Domovinski rat obilježio je našu autoricu i sve nas, u djelu je i mnoštvo dru-

gih tema. Ipak, sve se one slijevaju u jedno, u traženje one Božje niti u našem životu i u pravilnom odnosu prema njoj. Prolazni smo, samo Bog je vječan i jednoga će nas dana dočekati na vratima naše druge ili prave domovine. Kakav će biti taj susret s njim? »U svakomu od ovih tjelesnih invalida u Savskoj, vidim mladića koji mi daje sliku i krunicu, neka mu je spremim dok ga operiramo a poslije, kad se sve dobro završi, tad ću mu vratiti što mi je dao, staviti mu oko vrata da ga čuva, da mu grije srce ljubljena osoba. Umjesto oko vrata omotala sam krunicu oko tih dragih ruku jer ga nismo mogli sačuvati od smrti, kraljice bez granica, kradljivice dana i gospodarice zavijanja u crno.« (str. 81.) Na stranu igre oko braniteljskog prosvjeda u Savskoj, ovo je slika i razmišljanje koje duboko

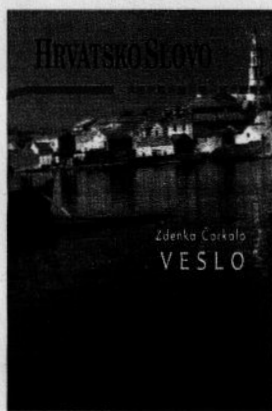
dodiruje srce onoga tko je otvoren za istinu.

Bilo je i još ima onih koji su istinu tražili i traže u dosluhu sa zlom. Tako sam pronašao kako je nesretni Jakov Blažević tražio jednu nit, onu crvenu. »Znao sam, osjećao sam svim svojim bićem,

još kao dječak, da pripadam ličkoj sirotinji, da se razlikujem od djece bogatih trgovaca i činovnika, da moram tražiti svoju crvenu nit koju ću slijediti u životu. Osjećao sam da se treba boriti protiv nepravde za slobodu svoga naroda, ali nisam znao kako. I tada, zahvaljujući profesor Šermetu koji mi, kao 16-godišnjem mladiću, počinje otvarati vidike, tumačiti život i davati odgovore na pitanja koja su me mučila i s kojima sam se svakodneвно susretao u za-gušljivoj gospičkoj malograđanskoj sredini, počeo sam sagledavati gdje i kako trebam u životu tražiti svoju crvenu nit. Saznao sam svoj put - postao sam komunist.« Nažalost, rekli bismo i sada i uvijek. Dojmljivo autorica opisuje

Miljenko STOJIC

Božja nit

Zdenka Čorkalo, Veslo, HKZ - Hrvatsko slovo, Zagreb, 2019.

takve u ovim svojim pričama. Recimo onoga jednoga koji je u hudom jugokomunističkom režimu nastojao postići karijeru pod svaku cijenu. Zbog toga je postao vojno lice. Kada mu je umirala majka, njegovi kolege su došli u civilnoj odjeći, samo on u vojnoj i samo on nije ušao u crkvu za vrijeme sv. mise i sprovednih obreda. Nestajanje je tvrdio da je u pravu, da drugi ne razumiju vrijeme. (str. 27. - 28.) Ili pazikuća iz našega doba. Pamti ga po izreci: »Bolje popa vezat, nego se natezat.« (str. 37. - 39.) Nekada je pripadao »avangardi društva«, završio nižu podoficirsku školu, ali je »ostao (je) prazna ploča koju su ispisivali gospodari praznine, osiguravajući mu visoki standard stanovanja, dobre novce, privilegije po mjeri usluga.« (str. 37.) Iz žrtava ovakvih likova izdvojimo opisane u priči »Crno pismo«. O njemu govori sin na očevu sprovodu. Jednoga je dana došlo u njihovu malu kuću. Od koga? Pisao je tadašnji jugokomunistički režim. Ocu je uskraćena putovnica. Za obitelj je mogao zaradivati samo na opasnim mjestima. Ostavljeni su i on i obitelj na društvenoj vjetrometini. Ali su preživjeli jer su htjeli i uzdali se u svoga Boga. Duboki mir pao je na ukopnike, svi su razumjeli.

Nažalost nekima je uzalud govoriti. Oni ostaju i gluhi i slijepi pri dobru zdravlju. »Redovito rano izjutra gledam požrtvovne, uglavnom starije ljude, koji izvode kućne ljubimce, zna se zašto. Nisam čula da im je teško, jer je to postalo normalno. O žrtvovanju za ljude ne govore tako. Uvijek tom žrtvovanju nađu prigovor i neku manu.« Previše česta slika iz naše okoline. Ili. »U Splitu prolazimo malim parkom blizu naše kuće. Stara žena, okićena kao kičeni svatovi, među djecom otvara čokoladicu "životinjsko carstvo". Čokoladicu stavlja psiću, kućnom ljubimcu u usta a djetetu daje komadić slatkarije i sličicu iz otvorene čokoladice. Još mi govori da mu je ta sličica dupla pa neka ju s nekim od djece zamijeni za neku drugu.«

Zdenki Čorkalo je očito sve jasno, jer je dopustila da je život prožme, da joj ukáže na prave vrijednosti. Zbog toga može ovako reagirati prilikom kupnje hrane na selu tijekom božićnog vremena. Nije s visoka pogledala na staricu i starca koji su prodavali to što imaju, ona im se umjesto toga poklonila u svome srcu jer su

posjedovali mudrost, naoko običnu, koja se ne može ničim kupiti. Poklonila se ona i mladiću u kolicima dok svi zajedno čekaju na red u uljari. Poznavali su se iz nekih gadnih vremena. »Svega se sjećam, doveli su ga u ranu zoru u našu bolnicu kao ranjenika iz okupiranog šibenskog zaleda. Imao je dvadeset dvije godine, na drugoj godini studija u Domovinskom ratu stradao je upavši u zasjedu iz koje je on jedini izašao ovako ranjen. Drugi nisu izašli.« (str. 14.) Nije on nju zaboravio, ta kako bi, ali ni ona nije zaboravila njega. Oni koji ne traže Božju nit danas nas uče da su to bila neka nesretna vremena, neke nesretne politike, da se treba okrenuti budućnosti. Kakvoj blaženoj budućnosti? Zar onoj u kojoj nama nesmiljeno vladaju, onoj u kojoj smo obična potrošna roba kojoj će možda tek pred smrt pasti na pamet, kao što je, rekoše neki, palo Jakovu Blaževiću da nas Bog čeka i da će nas pošteno izmjeriti po našim djelima.

Završimo prikaz još jednim navodom. »Lijes je pokriven sinovljevom hrvatskom zastavom koju je dobio na dar iz jedne olujne bitke. Tuga ju je zaslužila i željela više od ige-ga.« (str. 10.) Razjasnimo. Tuga nije naš osjećaj, nego skraćeni-ca od imena Tugomira, naoko obične žene iz našega naroda. A zvali su je i Veslo, po čemu je i knjiga Zdenke Čorkalo dobila ime. Nije se bojala težine života, bojala se samo da ga ne bude dostojna. Lijepo je to, kao i mnoštvo drugoga, opisala naša autorica. Svi ti likovi, sve te okolnosti, iz našega života ovakvoga kakav jest duboko su njezine. Opisala ih je pitkim stilom i jezikom. Po zaronjenosti u svu tu tematiku počesto mi slični Julienni Bušić. Ne uzmiče, ne kuka, bori se. A pritom je uvijek krhko ljudsko biće.

Bilo bi stoga pametno da ovo djelo, ovo mudro djelo, uđe u školsku lekturu. Nažalost, danas u takvu lekturu ulaze djela u kojima se »ne govori o hrvatskoj vojsci, ni kako se zovu neprijatelji, ni tko su četnici, ni zašto rade to što rade, nema objašnjenja najosnovnijeg: tko je zapalio kuće, raselio obitelji, ubio stare koji su ostali u svojoj kući.« Doći će naravno i tomu kraj, ako se bude-mo borili. Zdenka Čorkalo se bori, kako vidimo. Pružimo joj ruku u toj borbi.